

Developing Innovative and Attractive CVET programmes in industrial shoe production

Principii didactice generale pentru cursurile CVET în producția industrială de încălțăminte -Linii directoare pentru formatorii CVET

10 3

Acest proiect a fost finanțat cu sprijinul Comisiei Europene.
Sprijinul acordat de Comisia Europeană pentru elaborarea acestei publicații nu
constituie o aprobare a conținutului, care reflectă doar opiniile autorilor, iar Comisia nu
poate fi trasă la răspundere pentru orice utilizare a informațiilor conținute în aceasta.

Co-finanțat de către
Programul Erasmus+
al Uniunii Europene

Această lucrare este atribuită sub Licența Internațională Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0. Pentru a vizualiza o copie a acestei licențe, vizitați <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/> sau trimiteți o scrisoare către Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, SUA.

Datele proiectului:

Programul: Erasmus+

Titlul proiectului: Developing Innovative and Attractive CVET programmes in industrial shoe production

Acronim: DIA-CVET

Proiect 2020-1-DE02-KA202-007600

Durata: 01.09.2020- 31.08.2023

Website: www.dia-cvet.eu

Editori: Andreas Saniter

Authori: DE: Sabina Krebs, Tatjana Hubel (PFI Pirmasens);
Klaus Ruth, Andreas Saniter, Vivian Harberts (ITB);
PT: Rita Souto, Cristina Marques (CTCP), Fátima Martins,
Ricardo Sousa (CFPIC), André Fernandes (CARITÉ);
RO: Aura Mihai, Bogdan Sarghie, Arina Seul (TU Iasi).

În conformitate cu obiectivul proiectului DIA-CVET de a dezvolta și implementa programe atractive de Educație și Formare Profesională continuă (Continuing Vocational Education and Training - CVET), care se califică pentru sarcini dincolo de operarea mașinilor specifice producției industriale a încălțăminte din trei țări, este esențial să se proiecteze în mod adecvat unitățile de instruire adresate grupurilor țintă proiectate. Acest document furnizează principiile didactice pentru măsurile de instruire care urmează să fie realizate. Aceste principii sunt concepute ca o orientare pentru personalul de instruire (formatori și profesori CVET) și ar trebui să fie luate în considerare la elaborarea manualelor de învățare și predare specifice sferelor de activitate.

Întrucât principiile didactice sunt prezentate ca linii directoare generale, implementarea lor în procesele de predare și învățare necesită luarea în considerare a condițiilor de încadrare în companii și în special luarea în considerare a conținuturilor reale de învățare. Pentru a determina aceste conținuturi, în timpul proiectului au fost efectuate studii, pe baza cărora au putut fi identificate 13 sfere specifice de activitate. Fiecare sferă de activitate include anumite procese, funcții și activități care sunt mai solicitante în ceea ce privește cerințele de calificare și nivelurile de competență necesare decât munca productivă a mașinilor (pentru mai multe detalii vă rugăm să consultați Rezultatul intelectual). Astfel, programul CVET propus este potrivit pentru a deschide oportunități de carieră în sectorul încălțăminte care sunt peste nivelul de calificare al unei formări profesionale inițiale. Nivelurile EQF vizate variază între nivelurile 5 și 7.

Pe lângă sferele de activitate menționate, care servesc drept orientare către conținut, analizele stațiilor de învățare (Learning station analyses - LSA) deja dezvoltate și testate în proiectul anterior furnizează informațiile necesare pentru concepția didactică asupra proceselor de lucru, condițiilor la locurile de muncă, competențelor necesare precum și asupra conținutului de învățare și a conținutului curricular care va fi realizat. Totuși, ceea ce LSA a adus la lumină sunt - pe lângă asemănările sectoriale - și diferențe clare între cazuri, care în abordarea educației profesionale, în special cu CVET, se bazează pe caracteristicile specifice ale sistemelor VET naționale, dar și pe particularitățile specifice companiilor.

Luând în considerare aceste referințe cadru care au fost evidențiate în prima fază a proiectului, următoarele **elemente de bază ale considerațiilor didactice** ghidează măsurile de formare ulterioară care urmează să fie implementate:

- Măsurile de instruire sunt orientate spre *sferele de activitate*, adică se adresează activităților sau proceselor precum proiectare și design, dezvoltarea tehnologică, asigurarea calității sau managementul procesului de instruire, precum și procesele de fabricație principale asociate.
- Măsurile de instruire se referă la rezultatele *analizelor stațiilor de învățare* (Learning station analyses - LSA), în măsura în care acestea identifică caracteristicile speciale ale locurilor de muncă și descriu sarcinile secundare și oportunitățile de învățare inerente acestora.
- Măsurile planificate sunt activități CVET, adică se leagă de cunoștințele vocaționale anterioare ale participanților și de cunoștințele bazate pe experiență despre procesul de lucru, astfel încât formarea suplimentară nu este o măsură academică, ci o *măsură vocațională*.

Trei piloni didactici pot fi derivați din aceste considerații didactice de bază. În **primul**, măsurile de educație și formare profesională continuă trebuie să fie aliniate la o orientare către *procesul de lucru și de afaceri*; în **al doilea**, acestea trebuie să fie *orientate către competențe* și, în **al treilea**, măsurile trebuie să fie orientate către *capacitatea ocupațională* de a acționa și de a asigura dezvoltarea acesteia.

În cele ce urmează, sunt descrise mai detaliat principiile didactice care ar trebui să ghideze procesele de predare și învățare care trebuie implementate. În plus, referitoare la „timpul de după dobândirea competențelor” (sau condițiile cadru de dobândire a competențelor), sunt făcute unele considerații didactice mai puțin stricte. Cu pilonii didactici formulați (orientarea spre competență, orientarea procesului de lucru și abilitatea vocațională de a acționa), didactica predominant orientată spre cunoaștere este la fel de exclusă ca și constructivistul sau didactica legată de identitate / subiect - cu toate acestea, pot fi făcute în mod sensibil împrumuturi din această didactică specială. Mai ales că didactica orientată spre competențe poate cuprinde mai multe componente, de ex. faze de dobândire a cunoștințelor și faze de învățare practică integrată în muncă, prin care se utilizează diferite didactici în diferite faze.

Construind pe bine-cunoscutul triunghi didactic care leagă cursanții, educatorii / profesorii și conținuturile de învățare, provocările abordărilor didactice, în special la cursurile CVET, constau în primul rând în specificul conținuturilor de învățare care au relevanță practică directă și ar trebui să promoveze dezvoltarea competențelor cursanților și în al doilea rând și în al treilea rând constau în specificul cursanților și al educatorilor / profesorilor. Spre deosebire de cursanții din școli sau alte domenii de educație a adulților, cursanții cursurilor CVET, de obicei, sunt adulți care nu au o „distanță” mare față de conținuturile de învățare menționate, deoarece aceste conținuturi sunt legate de domeniul lor de experiență, adică de procesele de lucru. În acest context, sarcina didactică a profesorului este de a reduce distanța dintre cursant și conținutul de învățare. Pentru principiile didactice de bază care ghidează măsurile CVET, aceasta înseamnă proiectarea proceselor de învățare și a aranjamentelor de învățare în așa fel încât acestea:

- sunt **adecvate pentru grupul țintă**, adică adecvate stilurilor de învățare ale cursanților, care mai degrabă sunt mai practice, decât academice abstracte;
- sunt **proiectate pe baza proceselor de afaceri și de lucru**;
- introduc și prezintă conținutul în așa fel încât să se **conecteze la cunoștințele anterioare și experiența cursantului** în producția de încălțăminte;
- sunt **încorporate în lumea reală a producției**, adică procesele de învățare sunt integrate în muncă sau aproape de procesele de lucru;
- **integreze învățarea bazată pe experiență cu alte forme de dobândire a cunoștințelor**.

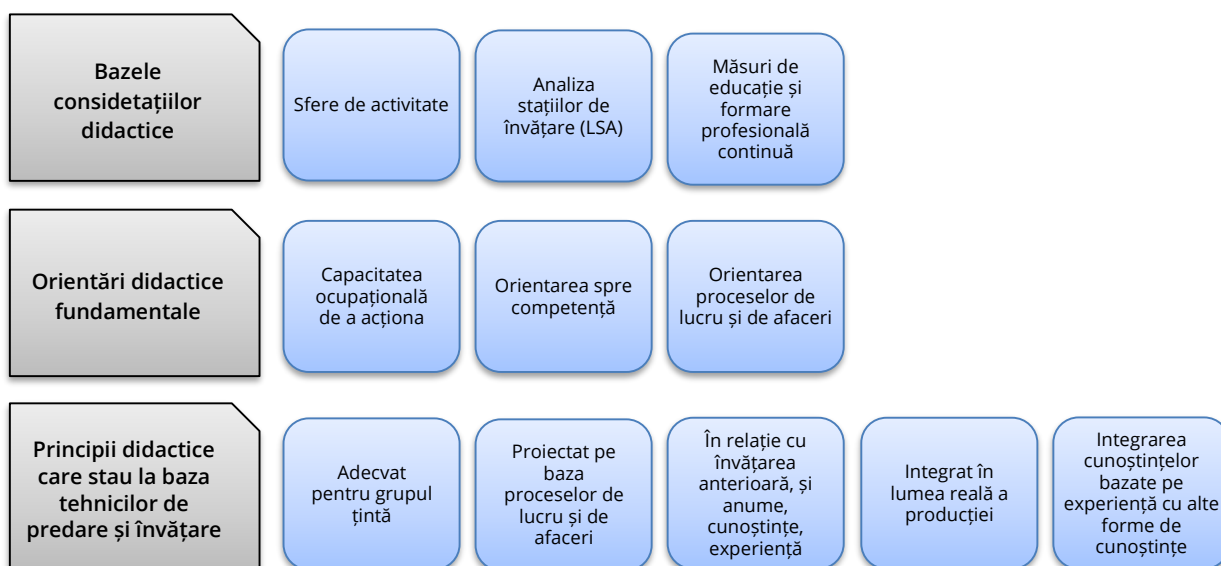

Figura 1: Abordare didactică generală

Pe baza pilonilor didactici fundamentali descriși mai sus (orientarea competențelor, orientarea procesului de lucru și capacitatea vocațională de acțiune) implementarea acestor 5 dimensiuni este explicată în paragrafele următoare. Dar trebuie reținut că implementarea practică nu poate fi aceeași în toate țările, deoarece contexte precum sistemele naționale VET sau munca specifică companiei și culturile de învățare (vocaționale) pot diferi considerabil.

Implementarea didactică a *adecvării grupului țintă* trebuie să fie legată de competențele și cunoștințele deja dobândite de cursanți. De asemenea, necesită recunoașterea stilurilor de învățare predominante ale destinatarilor, care, în cazul programelor CVET, prin natură sunt de obicei mai practice și bazate pe experiență. Aranjamentele de învățare trebuie adaptate în consecință, concentrându-se mai mult pe a face lucruri, adică învățând acționând în procese reale de lucru. Deoarece nivelul de competență care trebuie atins cu programul CVET este semnificativ mai mare decât cel corespunzător nivelului 4 EQF, va fi, de asemenea, important să se împartă cunoștințele teoretice (elemente de bază și cunoștințe generale) în medii de învățare adecvate și cu metode didactice adecvate. Conceptul de orientare pentru adecvarea grupului țintă este învățarea individualizată, adică recunoașterea mai întâi a punctelor forte individuale, preluarea lor, promovarea lor și permiterea ridicării acestora la un nivel mai înalt de competență. De exemplu, competențele existente ale unui cursant, cum ar fi dezvoltarea de planuri de întreținere pentru un utilaj, pot fi extinse la capacitatea de a dezvolta planuri generale de întreținere și pot conduce la competența de a implementa aceste planuri pentru o linie de producție (inclusiv alocarea personalului, siguranța muncii și asigurarea calității).

Considerația didactică a *orientării proceselor de afaceri și de lucru* se reflectă în proiectarea și amenajarea stațiilor de învățare în măsura în care acestea din urmă pot reprezenta un proces parțial de afaceri sau de lucru. În cadrul unui program de instruire, în funcție de cursul întregului proces de afaceri, nu toate stațiile de învățare pot fi parcurse, de exemplu, deoarece unele sfere nu corespund sub-proceselor, dar trebuie înțelese per global (cunoștințe generale). Prin urmare, va fi necesar să se includă în programul de formare cunoștințele de ansamblu legate de întregul proces de afaceri.

Trebuie asigurată conectivitatea măsurilor de formare planificate la *cunoștințele și experiența anterioare ale cursantului* în producția de încălțăminte. Identificarea rezultatelor învățării anterioare poate fi realizată, de exemplu, prin intermediul portofoliilor. Pe lângă faptul că face obiectul acreditării, acest lucru înseamnă, de asemenea, că conținutul de învățare al programului CVET trebuie să fie conceput ca o extensie și aprofundare a cunoștințelor existente. De asemenea, aceasta înseamnă luarea în considerare a modurilor de învățare din trecut ale cursanților, construirea pe ele și dezvoltarea lor în continuare. Mai multe detalii despre rolul învățării bazate pe experiență sunt prezentate în secțiunea de mai sus privind adecvarea grupului țintă.

Încorporarea programului CVET în lumea reală a producției este o cerință eminamente importantă pentru proiectarea proceselor de învățare și a aranjamentelor de învățare, în măsura în care transformă simultan locul de muncă într-un loc de învățare și astfel permite urmărirea învățării integrate în muncă. Dacă nu este integrată în muncă, în sensul cel mai strict (adică nu este decuplat de procesul de producție real), învățarea într-un astfel de mediu trebuie să aibă loc cel puțin aproape de locul de muncă sau la un loc de muncă și de învățare care este (parțial) decuplat de procesul de lucru. Acest lucru este important deoarece încorporarea învățării în procesul de lucru și de producție asigură că proiectarea (dispunerea) locului de muncă, toate instrumentele și mașinile care vor fi utilizate, toate informațiile necesare și, de asemenea, interfețele cu zonele învecinate și în amonte sau în aval sunt disponibile.

Informații mai detaliate cu privire la aceste precondiții sunt furnizate de Analizele stațiilor de învățare, precum și de documentarea sferelor de activitate ale producției industriale de încălțăminte.

Un punct cheie pentru proiectarea proceselor de învățare și a aranjamentelor de învățare este *integrarea învățării bazate pe experiență cu achiziționarea altor tipuri de cunoștințe*, cum ar fi cunoștințele de ansamblu, cunoștințele funcționale etc. Este necesar ca integrarea să aibă loc în sau aproape de procesul de producție care se aplică proceselor de învățare profesională. În comparație cu educația și formarea profesională inițială, programele CVET care vizează atingerea nivelului unui tehnician specialist la un nivel inferior de management vor fi și mai dependente de conectarea învățării practice cu învățarea bazată pe teorie, care este mai concentrată pe cunoștințele de bază, cunoștințele de ansamblu și cunoștințe profunde de specialitate. Astfel, fazele de învățare practică vor trebui să alterneze cu fazele tradiționale de „învățare în clasă”. Măsura în care acestea din urmă pot fi realizate prin auto-predare depinde de condițiile contextuale din țările și companiile respective.

Pentru a asigura integrarea diferitelor rezultate ale învățării, transferul cunoștințelor teoretice în acțiunea practică trebuie să fie aranjat cât mai lin din punct de vedere didactic, la fel cum, invers, cunoștințele practice ar trebui să își găsească drumul în achiziționarea conținuturilor de învățare teoretică. Acest lucru este deosebit de important, deoarece în formarea profesională continuă este vorba de punerea în aplicare a orientării către competențe (și nu prin extinderea cunoștințelor) cu scopul concret de a îmbunătăți competența vocațională și profesională de acțiune.

Nu în ultimul rând, trebuie remarcat aici faptul că învățarea de a învăța trebuie învățată și de către cursanți, astfel încât aceștia să își poată controla, organiza și determina în mare măsură singuri procesele de învățare. Totuși, învățarea autodeterminată trebuie să fie posibilă prin acțiunile didactice ale educatorilor și formatorilor. Rolul educatorilor și al formatorilor nu este acela de profesor / instructor, ci acela de facilitator

Sfaturi finale pentru implementarea principiilor didactice

Această scurtă elaborare a principiilor didactice și a proiectării orientărilor pentru acțiunea didactică este de natură generală și în mare măsură nu prezintă recomandări concrete pentru educatori și formatori. Lipsa „instrucțiunilor” se datorează în principal faptului că punerea în aplicare a principiilor didactice în contextul implementării programelor CVET în diferite țări necesită adaptarea la specificitatea națională, sectorială, organizațională și, de asemenea, situațională. În special, trebuie luate în considerare specificul sistemelor naționale de educație (în special educația și formarea profesională), precum și culturile de învățare predominante la punerea în aplicare a principiilor didactice desfășurate. Trecând de la abstract la concret, sferele de activitate dezvoltate și documentate în proiect, precum și analizele stațiilor de învățare (LSA) sunt deosebit de potrivite pentru a servi drept punct de plecare pentru acțiunea didactică de ghidare a educatorilor și formatorilor. Dar, de asemenea, trebuie luat în considerare faptul că, de exemplu, etapele detaliate ale procesului enumerate în LSA, precum și conținutul curriculumului descris necesită (ar putea necesita) în țările participante ajustări sau cel puțin accentuări diferite. La fel, dacă sferele individuale sau stațiile de învățare nu pot fi acoperite de o singură companie, poate fi necesar ca cursanții să le parcurgă la o altă companie sau la un centru de formare independent de companie.

În ciuda necesității de a face ajustări, nu trebuie uitată maxima lui Klafki, întotdeauna concentrarea trebuie să fie asupra cursanților și proceselor de însușire (adică învățarea) nu trebuie uitată.